

Osmanlı mimarisi

Bir Osmanlı sivil mimari örneği: Beyazıt Taş mektep.

Osmanlı mimarisi Osmanlı İmparatorluğu'nun beylik olarak kurulup, imparatorluk olarak yayıldığı ve hüküm sürdüğü dönemlerde inşa ettiği veya fikir öncülüğü yaptığı mimari üslupları ve eserleri kapsar. Osmanlı mimarisi kendinden önce gelen Erken dönem Anadolu Türk mimarisi, Selçuklu mimarisi, Bizans mimarisi, İran mimarisi ve Memlük mimarisi'nden etkilenmiştir. Osmanlı mimarisinin, Akdeniz ile Ortadoğu mimari geleneklerinin sentezi olduğunu düşünen mimarlık eleştirmenleri de vardır.

Her ne kadar farklı dönemlerdeki ihtiyaca ve teknolojiye göre farklı yapı türleri inşa edildiyse de, genelde Osmanlı'nın hakim olduğu bölgelerde camiler ve çevresinde yapıların inşa edilmesi sıklıkla rastlanan bir olguydu. Camiler, çevrelerine yapılan sosyal yapılarla birlikte bir külliye teşkil ediyorlardı.

1 Osmanlı öncesi dönem

2 Erken dönem mimarisi veya Bursa üslubu (1299-1501)

Erken dönem mimarisi 1299 yılında Osmanlı Devleti'nin Osman Gazi tarafından Söğüt'de Osmanlı'nın tarafından kurulması^[1] ile 1501 yılında Bayezid Camii'nin (1501-1505) inşaatının başlaması^[2] arasındaki dönemi kapsar. Bazı araştırmacılar ise bu dönemin Edirne'de yer alan Üç Şerefeli Cami inşaatının 1437 yılında tamamlanmasıyla

bittiğini kabul ederler.^[3] 1437 yılında inşaatı tamamlanan Üçşerefeli Camii hem erken dönemin en önemli yapıtlarından kabul edilmektedir; hem de klasik dönemin özelliklerinden olan iç avluya sahip planlar ve ana kubbe öğelerinin ilk kez uygulandığı bir yapıdır.^[3]

Bu döneme ait yapılar ağırlıklı olarak İznik, Bursa ve Edirne şehirlerinde yer aldı. Osmanlı mimarisine ait ilk kayda değer uygulamalar İznik'te inşa edildi. Ancak 1335 ile 1365 yılları arasında başkent olan Bursa'da daha anıtsal uygulamaların gerçekleşmesi nedeniyle bu döneme *Bursa üslubu* adı da verilir. 1365 ile 1453 yılları arasında devlete başkentlik yapmış olan Edirne'de ise ağırlıklı olarak cami ve medrese inşa edildi. Bizans mimarisi ve Selçuklu mimarisi etkilerini taşısa da bu dönemde klasik döneme dayanak oluşturacak fikirlerin ilk uygulamaları gerçekleşti. Ayrıca Klasik dönemin en önemli mimari kavramlarından birisi olacak kubbe kullanılması pratiği ortaya çıktı.

Ferah ve aydınlık mekânların oluşturulmasına önem verilen bu dönemin başlarında tek kubbeli yapılar inşa edilirken, ilerleyen süreçte çift veya çok kubbeli yapılar da uygulandı. 1333 ile 1334 yıllarında inşa edilen Hacı Özbek Camii Osmanlı mimarlık tarihinde inşa edilmiş ilk cami olarak kabul edilir. İznik'te yer alan bu yapı aynı zamanda tek kubbeli Osmanlı camii türüne de ilk örnektir.^[4] Dönemin kaydadeğer diğer yapılarının başında 1472 yılında inşa edilen Çinili Köşk gelmektedir.^[5] Çinili Köşk Osmanlı mimarisinde daha sonra pek rağbet görmeyecek olan çininin dış kaplama olarak kullanıldığı nadir uygulamalardan biridir.^[6] Erken dönem Osmanlı mimarisine örnek verilebilecek diğer bir uygulama da Osmanlı İmparatorluğu'nun yaklaşık 600 yıllık tarihinin 400 yılı boyunca devletin idare merkezi olarak kullanılan ve Osmanlı Padişahları'nın yaşadığı mekân olan Topkapı Sarayı'dır.^[7]

- Bayezid Camii'nin (1501-1505) inşaatına başlanan 1501 yılı, Klasik dönemin başlangıcı olarak kabul edilir.^[1]
- Bazı araştırmacılar ise 1437 yılında inşaatı tamamlanan Üç Şerefeli Cami'nin Erken Dönem'in son ve Klasik Dönemin ilk uygulaması olduğunu kabul ederler.^[2]
- Çinili Köşk
- Topkapı Sarayı

1. ^ Kaynak hatası: Geçersiz <ref> etiketi; diy1 isimli referans için metin temin edilmemiş (Bkz: Kaynak

gösterme)

2. ^ Kaynak hatası: Geçersiz <ref> etiketi; kultur1 isimli referanslar için metin temin edilmemiş (Bkz: Kaynak gösterme)

3 Klasik dönem (1501-1703)

1501 ile 1703 yılları arasında hâkim olan Klasik dönemin örnekleri ağırlıklı olarak İstanbul'da yer alır. Özel mülkiyet kavramının olmamasından dolayı sivil mimari örneklerin olmadığı bu dönemde daha çok dinî yapılar ve kamu yapıları inşa edildi. Klasik dönemin mimarlarının genel yaklaşımı yüksek ve görkemli yapılar inşa etmek yönündeydi. Bu sebepten erken dönemde uygulamaya başlanan kubbeli ve merkezî planlı yapılar, klasik dönemde daha anıtsal ölçeklerde uygulandı. Bu dönemi etkileyen önemli yapılardan birisi de 537 yılında inşa edilen Ayasofya idi. Ayasofya gibi büyük ana kubbelerin inşa edilebilmesi için yarım kubbelerin kullanılması pratiği de bu dönemde yaygınlaştı. Bu amaçla inşa edilen yapıların başında gelen camilerde ağırlıklı olarak kubbeli ve yan kubbeli örtüler ve tavanı destekleyen filayak destek sistemleri kullanıldı. Malzeme olarak küfeki taşı ve mermerin sıklıkla kullanıldığı klasik dönem yapılarının tasarımında genelde yukarıdan aşağıya inildikçe genişleyen bir tasarım kompozisyonu hâkim oldu.

3.1 15. ve 16. yüzyıllar

3.2 Mimar Sinan dönemi

Çırağlığı İstanbul'daki Şehzade Camii'nde yaptım. Kalfalığı da Süleymaniye Camii'nde tamamladım. Fakat bütün gücümü bu Sultan Selim Han Camii'nde sarf edip ustalığı ayân ve beyân ettim.

—Mimar Sinan.^{[8][9]}

4 Modernleşme ve Osmanlı mimarisine etkileri

5 Lâle Devri (1703-1757)

Bu dönemin başlamasıyla, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki üst sınıf açık ve genel alanları sıklıkla kullanmaya başladı. Geleneksel ve içe dönük toplum değişmeye başladı. Çeşmeler ve Aynalıkavak Kasrı gibi sahil kıyısındaki

Topkapı Sarayı Enderun'unda bulunan 3. Ahmet Kütüphanesi içerisi, 1718

residanslar yaygınlaştı. Bir su kanalı (diğer adı Cetvel-i Sim) piknik alanı, Kâğıthane dinlenme alanı olarak tesis edildi. Lâle devrinin Patrona Halil isyanı ile son bulmasına rağmen, batılılaşma davranışının bir modeli oldu. 1720-1890 yılları arasında Osmanlı mimarisi klasik dönem prensiplerinden saptı. I. Mahmut'un saltanatının sürdürdüğü dönemde (1730-1754) Barok stili camilerin inşasına başlandı.

6 Barok dönemi (1757-1808)

Bu dönemin yapıları içinde dairesel, dalgalı ve kıvrımlı hatlar ağır basmaktadır. Barok mimarisinde ışık ve iç hacim önemli olduğu gibi burada da etkilidir. Bunun büyük örnekleri Nuruosmaniye Camii, Ayazma Camii, Zeynep Sultan Camii, Laleli Camii, Fatih Türbesi, Laleli Çukurçeşme Hanı, Birgi Çakırağa Konağı, Aynalıkavak Kasrı ve Selimiye Kışlasıdır. Mehmed Tahir Ağa zamanının en önemli mimarıdır.

7 Ampir üslup dönemi (1808-1876)

Nusretiye Camii, Ortaköy Camii, Sultan Mahmut Türbesi, Mevlevi Dervişleri'nin Galata Locası, Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Sadullah Paşa Yalısı, Kuleli Kışlası batılılaşma uygulamalarıyla paralel bir şekilde yürüten en önemli örneklerdir. Balyan Ailesi döneme damgasını vurmuştur.

8 Tanzimat dönemi (1876-1922)

Pertevniyal Valide Sultan Camii, Şeyh Zafir Binalar Grubu, Haydarpaşa Eczacılık Okulu, Düyun-u Umumiye Binası, Büyük Postane, Laleli Harikzedegan Apartmanları eklektisizm stiline hâkim olduğu dönemin en önemli yapılarındandır. Raimondo D'Aronco, Alexandre Vallaury zamanının önde gelen mimarlarıdır.

9 Mimari örgütlenmeler

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmuş ilk mimarlık örgütlenmesi **Hassa Mimarlar Ocağı** idi. Hassa Mimarlar Ocağı'nın temel görevleri arasında Osmanlı İmparatorluğu'na ait yeni yapıları tasarlamak, keşif çalışmalarını yapmak ve inşaatları gerçekleştirmek vardı. Ayrıca inşa edilmiş eski yapıların bakımından ve onarımından da sorumluydular. İstanbul'un dışında ise Hassa Mimarlar Ocağı'na bağlı olan eyalet mimarları bu görevi yerine getirirlerdi.^[10] Hassa Mimarlar Ocağı'ndaki eğitim ve öğretim usta-çırak ilişkisine dayanılarak gerçekleşirdi. Bu kurumda yetişen mimarlar inşaatların uygulamalarında da yer alırlardı. Tecrübesine göre bir inşaatta bir baş mimar, yardımcı mimarlar, ustalar, kalfalar ve diğer uzmanlar bir ekip halinde çalışırlardı.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk modern mimarlık örgütlenmesi 1908 yılında **Mimar Kemalettin Bey**'in öncülüğünde kurulan **Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti**'ydi.^[11] 1908 yılında ilan edilen **II. Meşrutiyet** ve kabul edilen anayasanın dernek kurma özgürlüğü getirmesinin etkisiyle kurulan **Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti**, **I. Dünya Savaşı** ve hemen ardından başlayan **Kurtuluş Savaşı** süreçlerinde kesintilerle de olsa varlığını sürdürdü. Ayrıca 1909 ile 1910 yılları arasında 12 sayı yayımlanan bir dergi de çıkartıldı.^{[10][12]}

II. Meşrutiyet sürecinde kabul edilen anayasanın dernek kurma özgürlüğü getirmesi ile kurulan başka bir mimarlık örgütlenmesi de **Güzel Sanatlar Birliği** idi. 1909 yılında **Sanayi-i Nefise Mektebi** mezunları tarafından kurulan bu örgütlenme Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, 9 Mart 1927 tarihinden itibaren **Güzel Sanatlar Birliği** ismiyle yeniden örgütlendi, 1934 yılında ise **Türk Mimarlar Cemiyeti**'nin İstanbul şubesi oldu.^[10]

10 Balkanlarda Osmanlı mimarisi

11 Yapı türleri^[13]

- **Cami:** Osmanlı Devleti birçok türde yapı inşa etmiştir. Bunlardan en önemlileri **camilerdir**. Cami, bir şehirde merkez teşkil ediyor ve pek çeşitli binalar etrafını çevirerek bir kültür sitesi halini alıyordu. Camilerden padişah adına yapılan ve nispeten büyük olanları **Selâtin Camii** ismiyle anılıyordu. Camilerde çini, mermer, tahta veya sıva üzerine nakış gibi süslemeler bulunur.
- **İmaret:** Yoksul halka ücretsiz yiyecek dağıtan aşevleridir.

- **Kalenderhane:** Yabancıların ve seyyahların ücretsiz kalıp beslendikleri yerdir.
- **Kervansaray:** Yol üzerinde yolcuların konakladıkları ve hayvanların barındığı binalardır.
- **Tabhane:** Fakirlerin barındığı hayratlardır. Buraların yiyeceği imaretlerden karşılanır.
- **Darüşşifa (Hastahane):** Hastaların tedavi edildiği ve tıp mezunlarının pratik yaptığı hastane tipi yerlerdir.
- **Ribat:** Kale görünüşlü savunma binalarıdır.
- **Küllîye:**Ana yapısı cami olan ve çeşitli ihtiyaçları karşılayan bina topluluğudur. Genellikle bir cami etrafında kurulmuş medrese, kütüphane, imarethane ve şifahane (hastane) ve hamam gibi yapılardan oluşur.
- **Hanukâh:** Dervişlere dini eğitim verilen yerdir.
- **Hisar:** Kale türüdür.
- **Hünkâr kasrı:** Selatin camilere eklenmiş sultan ikametgahıdır.
- **Hünkâr mahfili:** Selatin camilerde sultana ayrılan namazgahıdır.
- **Muvakkithane:** Cami astronomunun evidir.
- **Sebil:** Çeşme,Selsebil: şelaleli (kademeli) çeşmedir.
- **Selamlık:** Kabul yeridir.
- **Vakfiye:** Kar amacı gütmeyen, yardım kuruluşudur.
- **Tekke**
- **Han**
- **Medrese**
- **Saray**
- **Türbe**
- **Yalı**
- **Zaviye**
- **Osmanlı evleri**

12 Ayrıca bakınız

- **Bizans mimarisi**
- **Erken dönem Anadolu Türk mimarisi**
- **Türkiye'de mimarlık**

13 Konu ile ilgili yayınlardan seçmeler

- Doğan Kuban (1965). *Anadolu Türk Mimarisinin Kaynak ve Sorunları*. İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi.^[14]
- Godfrey Goodwin (1971). *A history of Ottoman architecture*. Johns Hopkins Press.^[15]
- Ekrem Hakkı Ayverdi, İ. Aydın Yüksel (1976). *İlk iki yüz elli senenin Osmanlı mimârisi*. İstanbul Fetih Cemiyeti.^[16]
- Oktay Aslanapa (1986). *Osmanlı Devri Mimarisi*. İnkılâp Kitabevi.^[17]
- Ekrem Hakkı Ayverdi (1989). *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve 2. Sultan Murad Devri*. ISBN 978-975-7618-05-5.^[18]
- Ekrem Hakkı Ayverdi (1989). *Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri*. Kubbealtı Yayınları. ISBN 978-975-7618-07-1.^[19]
- Neslihan Sönmez (1997). *Osmanlı Dönemi Yapı ve Malzeme Terimleri Sözlüğü*. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları. ISBN 975743847-2.^[20]
- Doğan Kuban (2007). *Osmanlı mimarisi*. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları. ISBN 9758599895.^[21]

14 Kaynakça

- [1] "From Osman to Bayezid:Deciphering Early Ottoman History (İngilizce)". *Etudes Historiques* 2 (1). 2010. <http://etudeshistoriques.org/index.php/etudeshistorique/article/view/12>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [2] "İstanbul'da Bayezid Camii ve Külliyesi". *Diyanet Dergisi*, Sayı: 239. 1 Nisan 2016 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20160401074314/http://www.diyanetdergisi.com/diyanet-dergisi-143/konu-968.html>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [3] "Ottoman Architecture in Bursa (İngilizce)". T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı web sitesi. <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-1868/ottoman-architecture-in-bursa.html>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [4] "Osmanlı Dönemi Kültürel Varlıklar". İznik Belediyesi web sitesi. 18 Şubat 2014 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20140218111426/http://www.iznik.bel.tr:80/kultur.html>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [5] Hülya Tuncay (1980) (Türkçe). *Çinili Köşk*. İstanbul: Yapı ve Kredi Bankası. s. Cilt. http://books.google.com.tr/books/about/%C3%87inili_K%C3%B6%C5%9Fk.html?id=5mAJAQAIAAJ&redir_esc=y. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [6] "Erken Osmanlı Sanatı(Başlangıcından Fatih Dönemi Sonuna Kadar)". İstanbul Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü, Yıldız Demiriz. 29 Ekim 2012 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20121029154900/http://www.istanbul.edu.tr/Bolumler/guzelsanat/osmanlisanati.htm>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [7] "Center of Ottoman Power, 1993". *New York Times*. 5 Mart 2016 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20160305054405/http://www.nytimes.com/1993/08/22/travel/center-of-ottoman-power.html>. Erişim tarihi: 18 Ocak 2012.
- [8] Evliya Çelebi, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı (2005) (Türkçe). *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s. Cilt. http://books.google.com.tr/books?id=6GQnAQAIAAJ&q=Evliya+%C3%87elebi+yap%C4%B1+kredi&dq=Evliya+%C3%87elebi+yap%C4%B1+kredi&hl=tr&sa=X&ei=enpBT-b-CoG_0QXA0dznCg&ved=0CEQQ6AEwAA. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.
- [9] "Mimar Sinan ve Osmanlı Cami Mimarisinin Gelişimindeki Rolü". *Bilim ve Teknik*: 40 - 47. Ocak 2011. http://vizyon21yy.com/documan/Egitim_Ogretim/Onemli_Insanlari/Turk_Bil_Insnl/Mimar_Sinan/Mimar_Sinan_ve_Osmanli_Cami_Mimarisinin_Gelisimindeki_Rolu.pdf. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.
- [10] "Mimarlar Odası ve Türkiye Mimarlık Ortamına Katkıları, N. Müge Cengizkan". *Tk.Kutuphancesi.org.tr*. 16 Mayıs 2013 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20130516054256/http://www.tk.kutuphaneci.org.tr:80/index.php/tk/article/viewFile/2106/4156>. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.
- [11] "Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti Kuruluş Bildirgesi, Çeviri: Şeref Etker". *Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2 (2009)). <http://www.iudergi.com.tr/index.php/oba/article/viewFile/9068/8419>. Erişim tarihi: 11 Mart 2012.
- [12] "Osmanlı Mühendis ve Mimar Cemiyeti (OMMC), Cüneyd Okay". *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi*. 7 Mart 2016 tarihinde kaynağından arşivlendi. <http://web.archive.org/web/20160307215409/http://mimarlarodasiankara.org/index.php?did=3449>. Erişim tarihi: 11 Mart 2012.
- [13] A History of Ottoman Architecture - J. Freely (WIT, 2011) BBS
- [14] Doğan Kuban (1965) (Türkçe). *Anadolu Türk Mimarisinin Kaynak ve Sorunları*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi. s. 203 sayfa. <http://books.google.com.tr/books?id=XgDWHAAACAAJ&dq=Anadolu+T%C3%BCrk+Mimarisinin+Kaynak+ve+Sorunlar%C4%B1&hl=en&sa=X&ei=kCZbT4SVGaHM0QX60LXnDQ&ved=0CDMQ6AEwAA>. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.
- [15] Godfrey Goodwin (1971) (İngilizce). *A history of Ottoman architecture*. Johns Hopkins Press. s. 511 sayfa. http://books.google.com.tr/books/about/A_history_of_Ottoman_architecture.html?id=tU1QAAAAMAAJ&redir_esc=y. Erişim tarihi: 15 Mart 2012.

- [16] Ekrem Hakkı Ayverdi, İ. Aydın Yüksel (1976) (Türkçe). *İlk iki yüz elli senenin Osmanlı mimârisi*. İstanbul Fetih Cemiyeti. s. 255 sayfa. <http://books.google.com.tr/books?id=t-5PAAAAMAAJ&q=inauthor:%22Ekrem+Hakk%C4%B1+Ayverdi%22&dq=inauthor:%22Ekrem+Hakk%C4%B1+Ayverdi%22&hl=tr&sa=X&ei=SEZiT7G7CInR8QP93J2QCA&ved=0CEAQ6AEwAw>. Erişim tarihi: 15 Mart 2012.
- [17] Oktay Aslanapa (1986) (Türkçe). *Osmanlı Devri Mimarisi*. İnkılâp Kitabevi. s. 568 sayfa. http://books.google.com.tr/books?id=3dcjAAAAMAAJ&q=osmanl%C4%B1+devri+mimarisi&dq=osmanl%C4%B1+devri+mimarisi&hl=en&sa=X&ei=CE5iT4GJA4zb8gP2uo3nBw&redir_esc=y. Erişim tarihi: 15 Mart 2012.
- [18] Ekrem Hakkı Ayverdi (1989) (Türkçe). *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve 2. Sultan Murad Devri*. s. 618 sayfa. 978-975-7618-05-5. http://www.kubbealti.org.tr/kitap_detay.asp?ID=252. Erişim tarihi: 15 Mart 2012.
- [19] Ekrem Hakkı Ayverdi (1989) (Türkçe). *Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri*. Kubbealti Yayınları. s. 400 sayfa. 978-975-7618-07-1. http://www.kubbealti.org.tr/kitap_detay.asp?ID=257. Erişim tarihi: 15 Mart 2012.
- [20] Neslihan Sönmez (1997) (Türkçe). *Osmanlı Dönemi Yapı ve Malzeme Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları. s. 124 sayfa. http://books.google.com.tr/books?id=yfCfAAAAMAAJ&q=Osmanl%C4%B1+D%C3%B6nemi+Yap%C4%B1+ve+Malzeme+Terimleri+S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC&dq=Osmanl%C4%B1+D%C3%B6nemi+Yap%C4%B1+ve+Malzeme+Terimleri+S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC&hl=en&sa=X&ei=jTNbT8OSG4XW0QXrz7DgDQ&redir_esc=y. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.
- [21] Doğan Kuban (2007) (Türkçe). *Osmanlı mimarisi*. İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları. s. 719 sayfa. http://books.google.com.tr/books?id=ZWtEAQAIAAJ&q=do%C4%9Fan+kuban+osmanl%C4%B1+mimarisi&dq=do%C4%9Fan+kuban+osmanl%C4%B1+mimarisi&hl=en&sa=X&ei=oCVbT7_IKMfC0QXSrIH3Dw&redir_esc=y. Erişim tarihi: 10 Mart 2012.

15 Dış bağlantılar

- Allaboutturkey
- Osmanlı
- Osmanlı mimarisi
- İstanbul' da Osmanlı yapıları

16 Metin ve görüntü kaynakları, yazarlar ve lisans

16.1 Metin

- **Osmanlı mimarisi** *Kaynak:* https://tr.wikipedia.org/wiki/Osmanlı_mimarisi?oldid=17169548 *Katkıda bulunanlar:* Denitutku, Kafkasmurat, Vikiyazar, Nosferatü, Dünya vatandaşı, Kibele, Ermangg, Mach, TXiKiBoT, Ravages, Hasanbay, SieBot, Vikiçizer, Loveless, Hasan22, Bambi'nin annesi, MystBot, Luckas-bot, Khutuck Bot, Ai V iA, Rapsar, Bermanya, Supermæn, Mimar77, EmausBot, Erasmus.new, YBot, WikiBronze, KumulBot, WikitanvirBot, Fbfbfbfb, Kahve6, Talha Samil Cakir, Peykbot, Addbot, Zinpol, Abdullah203, Abdullah Ceran, Diypazon, Eldamar, Racheed1984, Shej121999, Lalto123 ve Anonim: 15

16.2 Resimler

- **Dosya:Beypazari_Tasmektep_06065.JPG** *Kaynak:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/01/Beypazari_Tasmektep_06065.JPG *Lisans:* CC-BY-SA-3.0 *Katkıda bulunanlar:* Yükleyenin kendi çalışması *Özgün yazarı:* Nevit Dilmen
- **Dosya:Commons-logo.svg** *Kaynak:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Commons-logo.svg> *Lisans:* Public domain *Katkıda bulunanlar:* This version created by Pumbaa, using a proper partial circle and SVG geometry features. (Former versions used to be slightly warped.) *Özgün yazarı:* SVG version was created by User:Grunt and cleaned up by 3247, based on the earlier PNG version, created by Reidab.
- **Dosya:Flag_of_Turkey.svg** *Kaynak:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/Flag_of_Turkey.svg *Lisans:* Public domain *Katkıda bulunanlar:* Turkish Flag Law (Türk Bayrağı Kanunu), Law nr. 2893 of 22 September 1983. Text (in Turkish) at the website of the Turkish Historical Society (Türk Tarih Kurumu) *Özgün yazarı:* David Benbennick (original author)
- **Dosya:Flag_of_the_Ottoman_Empire.svg** *Kaynak:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/35/Flag_of_the_Ottoman_Empire.svg *Lisans:* Public domain *Katkıda bulunanlar:* <http://www.vicmart.com/ext/en/exrw/item=1416> - Ottoman medal from 1850 *Özgün yazarı:* [User:Dsmurat](http://commons.wikimedia.org/wiki/User:Dsmurat) *title =* 'User:Dsmurat' *title =* 'User talk:Dsmurat' *talk*
- **Dosya:Osmanli-nisani.svg** *Kaynak:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2b/Osmanli-nisani.svg> *Lisans:* Public domain *Katkıda bulunanlar:* Yükleyenin kendi çalışması *Özgün yazarı:* Juris Tiltins
- **Dosya:Topkapi_bibl_Istanbul_2013_1.jpg** *Kaynak:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/Topkapi_bibl_Istanbul_2013_1.jpg *Lisans:* CC BY-SA 3.0 *Katkıda bulunanlar:* Yükleyenin kendi çalışması *Özgün yazarı:* Karelj
- **Dosya:TurkishEmblem.svg** *Kaynak:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/60/TurkishEmblem.svg> *Lisans:* Public domain *Katkıda bulunanlar:* Yükleyenin kendi çalışması *Özgün yazarı:* Kaygtr
- **Dosya:Wiki_letter_w.svg** *Kaynak:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/Wiki_letter_w.svg *Lisans:* CC BY-SA 3.0 *Katkıda bulunanlar:* Yükleyenin kendi çalışması; Wikimedia Foundation *Özgün yazarı:* SVG Jarkko Piironen; rights, design and origin Wikimedia Foundation

16.3 İçerik lisans

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0